

jo altid være et lysende Punkt i hans politiske Virksomhed. Men en Kjendsgjerning er det i hvert Tilfælde, at Regjeringen har ønsket, at Statens Produktion paa dette Omraade skulde udvides, og det er ogsaa en Kjendsgjerning, at man tidligere, naar man har talt om Statsproduktionen eller om Udvidelse af Statens industrielle Virksomheder, bestandig har sagt fra den Side, som har været imod dette, at det ikke kan nytte, vi komme længere og længere ind paa Statsproduktion, den er altså dyr; Administrationen vil voxe, og vi ville faae en Mængde Embedsmænd, og Gud veed Alt, hvad man har ført i Kampen for at forsvare, at man er imod. Det har været den Kampmaade imod Statsproduktionen, som man har brugt fra mange Sider her i Salen. Men hvad forelaa der samtidig med, at dette Forslag fra Regjeringen forelaa? Da laa der for os her paa Rigsdagens Bord et Andragende fra Fabrikantene trindt om i Landet med Anmodning om, at man vilde standse den Konkurrence, som Staten bevirkede ved at være Industridrivende paa Klædefabrikationens Omraade. De beklagede sig over, at de ikke kunde faae ordentlige Priser for deres Produkter, fordi Staten konkurrerede for stærkt. Her have vi altså gennem denne Indrømmelse fra de private Fabrikanter et Bevis for, at Staten kan konkurrere med de private Fabrikanter, naar den vil. Modstanden imod Statsproduktionen turde i det Mindste herved have faaet et Stød; Staten kan netop fabricere billigt og godt, naar den vil, fordi den har fuldstændigt Herredømme over at indrette sig saaledes, som den vil, fordi den er i Besiddelse af den fornødne Kapital og kan sikre sig den fornødne Arbeidskraft saavel som de fornødne tekniske Hjælpemidler, kort sagt, fordi den i det Hele har alle Betingelser for at kunne indrette sig paa en saadan Maade, at den er i Stand til at producere ganske anderledes godt og billig, end den private Produktion kan det, og saa vilde vi tillige derved være fri for denne Konkurrence Mand og Mand imellem, der virker saa ødelæggende paa vore økonomiske Forhold. Den ærede Finansminister var ogsaa paa det Reue med, lod det til, at vi ikke kunne komme til de økonomiske Reforme, medmindre vi skulle stifte nye Statslaan eller søge Pengene dertil tilbeiebragte ved nye Statter ad ekstraordinære Veie. Heldigvis have vi her endnu været fri for det, vi have kunnet udføre vore Foretagender uden det, men, fremhævede den ærede Finansminister, alle Andre gjøre det. Sa, saaledes taler man altså, som jeg sagde for,

naar man vil forsvare Regjeringspolitik: Saaledes have de gjort andre Steder! Jeg har tidligere sagt, hvad det vil sige, saaledes at skyde sig ind under, hvad Andre gjøre. Det forekommer mig, at det vilde være heldigt, om man selv tog Ansvaret i Stedet for at skyde sig ind under, at Andre gjøre det Samme. Jeg mener nu imidlertid, at naar man er sat til at forvalte Andres Midler, saa har man en Pligt til at forvalte dem paa en saadan Maade, at man ikke, naar man har forvaltet dem i en Række af Aar, sluttelig kommer til at sige: Nu kan jeg ikke tilfredsstille de Krav, der ere nødvendige, fordi de lyde allevegne fra, paa anden Maade, end ved at belejre Statskassen med Gjæld. Stifte Gjæld kan jo Enhver gjøre, hvis han er Noget betroet, det er en let Sag at komme ud over Banskellighederne paa, men det er jo Noget man ellers ikke i Almindelighed pleier at rose en Mand for. Hvis en Mand f. Ex. har siddet ved sin Gaard i en Række af Aar og har tilladt sig at føre et efter Manges Mening maaste vel overdaadigt Liv, har købt sig Heste, han ikke behøvede, har anskaffet sig Boagne, som han ikke behøvede, har glemt at dræne og mergle sin Mark, for at faae den tilstrækkelig frugtbar, eller ikke sørget for at faae det ind, som er nødvendigt til at afholde Udgifterne, hvad siger man saa om en saadan Mand, der tillader sig at kjøbe Ungvarsartikler først? Man siger, det er en daarlig Landmand; han fortaar ikke at styre sine Sager, men, for at bruge et populært Udtryk, prioriterer sin Gaard lige op til Skerstenen, og det er vel netop efter de Herrens Mening mange Gange den uhyggelige Marsag til, at det gaar vor Landbosstand saa mærkvaerdig daarlig. Jeg for min Del tror nu ikke, at det er Marsagen; men jeg har hørt det blive påastaet mængen Gang fra anden Side, lat det var det. Det forekommer mig ikke, at den ærede Finansminister skulde have gjort sig skyldig i at komme til at staa med sin Statsforvaltning paa samme Standpunkt, saa at han maa sige: Nu kan jeg ikke Mere, jeg kan ikke forskafe det, der forlanges af mig, uden at belaste det, der er mig betroet, med Gjæld; jeg maa søge nye Laan eller udskrive ekstraordinære Statter. Det forekommer mig, at det for hans Vedkommende er en Falliterklæring. Jeg skal nu med et Par Ord omtale de offentlige Arbejder, som man sandsynligvis vil beræbe sig paa ville komme Arbejderne i saa stor Udstrækning til Gode. Sa, hvad betyder nu disse offentlige Arbejder, set fra Arbejderens Standpunkt. Det Første, Ordet